

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

Ara 3 lej

W KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — 620
Félévre — 320
Negyedévre — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára, pályaud-
varon és vidéken is, 3 lei
Bukarestiben — 3.50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1.20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 81. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Szíván 17. — 1923. június 1. Péntek

A cionisták nem adták fel . . .

Irtá Marton Ernő

Napok és hetek óta növekvő rémülettel hallom, hogy a cionisták feladták . . . Ezt suttogják körülöttem ismerősök és ismeretlenek, erről ir vastagbetűs cikket a sajtó bizonyos része s egy rendkívül tiszteletreméltó magyar politikus a napokban a legösszintébb részvét hangján megkérdezte tőlem: hát csakugyan feladták? Annyi meghatódottság rezgett szavaiban, mintha valami nagy katasztrófa következett volna be és a cionistáknak fel kellett adniuk a várat, amelyet olyan hősiességgel védelmeztek eddig? Napok és hetek óta burkoltan és nyíltan beszélnek róla Erdélyben, hogy a cionisták feladták programjukat, elállottak legmarkánsabb célkitűzéseiktől, az önálló népkisebbségi politikától és a héber nyelvtől. Eltekintve a sajtóközlemények mögött meghúzódó célzatosságtól, e fantasztikus feltevésekre főként az erdélyi zsidóságban most megnyilatkozó egységesítési törekvések adtak alkalmat. Az erdélyi és általában a romániai zsidóság öt esztendő keserves tanulságain okulva elfutott a megismeréshez, hogy nemcsak népi, de egyéni szabadságjogai is veszélyeztetve vannak, ha nem fog össze és nem igyekszik egységes szervezettel megvédeni jogait. Ráköszkeztették a figyelemreméltó jelenség, hogy nap-nap után zajlanak le gyűlések Erdély és a régi királyság városaiban, ahol a tegnapi ellenfelek, cionisták és anticionisták, haladó zsidók és konzervatívok testvéri jobbot nyújtanak egymásnak és meghekelt szívvel tanácskoznak a zsidóság közös céljairól és azonos érdekeinek védelméről. Hogyis lehet ez, kérdik azok, akiknek politikai vagy üzleti céljait keresztezi az egységes zsidóság koncepciója, hogyis találhatlak egymásra ilyen kemoly önfegyelemmel a barcos ellenfelek? Csak egy módon, hangzik a felelet. A cionisták feladták . . . Sőt akadnak merészebbek, akik azt is mondják, a cionisták egy tál lencsért adták el elveiket. Lehet, hogy holnap e politikai és üzleti érdekszférából előáll valaki és a zsidóság másik részét fogja ugyanezen váddal illetni.

Szükséges és időszerű, hogy széttépjük az illúziók fátylát, amelyet oly nagy gyönyörűséggel szövögetnek azok, akiknek a zsidóság egységes megmozdulása élénk fájdalmat okoz. Hát nem, Uraim, a cionisták nem adták fel . . . Nem adták fel programjukat, sem egészben, sem részben, egy jottát sem adtak fel az eredeti célkitűzésekből. A cionisták változatlanul kitartanak a zsidó nemzeti gondolat mellett és meg nem torpanó lendülettel küzdenek a héber nyelv ujjaszületéséért. A Zsidó Nemzeti Szövetség, amely az erdélyi cionisták összefogó szervezete, cserbitatlanul fentartja programját, amint-hogy nem változtatnak elveket azok sem, akiknek más zsidó világlátásuk van. Igen alkalmatlan apropóhoz fűzték a gáncoskodók átlátszó vádjukat. A zsidóságban megnyilatkozó egységesítési törekvéseknek legalapvetőbb és legerőteljesebb posztulátuma éppen az, hogy a minden egyes pártnyalat és frakció elveinek és célkitűzéseinek teljes fentartásával vesz részt az egységes szervezetben. Ez a szervezet ama magasabb zsidó célokért és érdekekért küzd, amely minden zsidónak közös. Az egység gondolata senkitől sem követel elvfeledést, sőt gondosan örökös azon, hogy egyéni meggyőződésében senkit sérelem ne érjen. Hogy lennének éppen a cionisták azok, akik feladják nagy-szerű eszményeiket.

A cionista világmozgalom és ezen belül az erdélyi cionisták ingadozás nélkül haladnak tovább utjukon, amelyet az egész zsidó nép egyedül lehetséges és célhozvezető útjának tartanak. Nem adjuk fel azt a reményt sem, hogy idővel sikerülni fog minden egyes zsidót meggyőznünk eszménk igazságáról és biztosak vagyunk benne, hogy az idők intésének hatása alatt minden zsidó önmagát fogja meggyőzni a cionista gondolat helyességéről. Ep a most lezajlott egységesítő gyűléseknek örvendetes kísérő jelensége volt, hogy a másik oldalon álló zsidóság nem engedi már meg, hogy a cionisták kisajátítsák a maguk számára Palesztina és a héber kultúra kérdését, mert hiszen nyilvánvaló, hogy ősi országunk felépítése és ősi

nyelvünk ápolása valóban nem lehet pártügy a zsidóságon belül. Mindjobban tért hódít a megismerés, hogy ezek a problémák szorosan odatartoznak zsidó mivoltunkhoz és nem lehet számunkra semmi sem idegen, ami zsidó. Ha vannak ellentétek közöttünk, ez is onnan van, mert különböző irányokból akarjuk megközelíteni a zsidóság lényegét. Előttünk minden utkeresés, amely a zsidósághoz vezet és nem vezet el tőle, tiszteletreméltó. Ez a gondolat ösztökélte a Zsidó Nemzeti Szövetséget és az erdélyi cionistákat, hogy az egységért küzdők élére álljanak és elismerést parancsoló önfegyellemmel helyezték az egyetemes nagy zsidó érdekeket a pártérdekek fölé. De elveket és programot feladni? Ez nem a mi kenyertünk. Megnyugtadjuk az őszintén és álszentesen aggodalmaskodókat: a cionisták nem adták fel . . .

Zita visszaköltözik Ausztriába

Egy amerikai szinigazgató felajánlotta ischli kastélyát az exkirálynénak. Az osztrák kormány hivatalosan még nem döntött. Xaver és Félix pármái hercegek is letelepedési engedélyt kértek

(Bécs, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány hét óta spanyol, magyar és olasz diplomáciai körök között tárgyalások folynak Zita exkirályné Ausztriába való visszaköltözéséről. Az exkirályné, aki jelenleg Spanyolországban tartózkodik, már régebben kifejezést adott ama vágyának, hogy Ausztriába visszaköltözhessen. Az osztrák kormány a kérés elől eddig mereven elzárkózott, legutóbb azonban ugylátszik engedett álláspontjából, mert belekapcsolódott azokba a tárgyalásokba, amelyek erre vonatkozólag a diplomataik között folyamatban vannak. Hogy Ausztria mely részébe fog Zita visszaköltözni, azt egyelőre még nem állapították meg, lehetséges azonban, hogy Ischlben fog meglepedni.

Ischlben Ferenc Józsefnek gyönyörű villája volt, amelyet a forradalom után Wanderberg amerikai szinigazgató vásárolt meg. Wanderberg most tudomást szerzett Zita óhajáról és levélben értesítette az exkirálynét, hogy örömmel engedi át az

ischli villát, szolgáloményzetével együtt, az exkirályné használatára. Mihelyt Ausztria hivatalosan is megengedi Zita ott-tartózkodását, az exkirályné család Wartholza fog költözni. Zita kíséretével egyidejűleg Félix és Xaver pármái hercegek, a királyné testvéröccsei is azzal a kívánsággal léptek az osztrák kormány elé, engedje meg, hogy ők is Ausztriába költözhessenek. A hercegek kérését az osztrák kormány igen elővigyázatossággal kezeli és előreláthatólag kategórikusan visszautasítja. A megfontolásra az ad okot, hogy Félix és Xaver hercegek bizonyos dinasztikus törekvésekkel lépnek Ausztria területére. Az özvegy exkirályné esetleges hasonló terveitől az osztrák kormány ugylátszik nem tart. Mindazonáltal hivatalosan még nem döntöttek és nincsen kizárva, hogy az utolsó pillanatban az osztrák kormány visszatér eredeti elzárkózottságába. Ha ez megtörténne, ugy Zita a pármái hercegi család felsőolaszországi birtokát fogja új lakóhelyeül választani.

Verekedés a parlamentben

Interpelláció a cenzura miatt. A parlament botrányos ülése

(Bukarest, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara tegnapi ülésén Pop Ghița nemzetipárti képviselő a kormány erdélyi jogfosztó politikája miatt interpellál. A liberális kormány — mondotta — a múlt év decemberében ostrom-állapotot hirdetett ki Erdély és Bánát területének legnagyobb részében. Ezeken a területeken ma is szégyenletes cenzura van érvényben, ami szöges ellentétben áll a demokrácia eszméjével. Elég megjegyezmem annyit, hogy Erdélyben 1867 óta a háború kitöréséig nem ismerték sem az ostrom-állapotot, sem a cenzura fogalmát. Negyvenhét éven keresztül Erdélyben egyetlen egy lap sem jelent meg fehér hasábkokkal, még ha román is volt. A nemzeti diplomácia és a gyulafehérvári határozataink nevében tiltakozunk a kormány eme bünei ellen.

Verekedés a parlamentben

A kamara mai ülése botrányos jelenetek színhelye volt. A gyűlés megnyitása után Jácobescu képviselő újabb beszarábiai visszaéléseket tett szóvá. A beszarábiai csendőrséget általában azzal vádolta, hogy a vizsgálati foglyok közül különböző ürügyek alatt igen sokat végeztek ki.

Orleanu elnök megvonja a szót Jácobescutól azzal, hogy nem engedhető bizonyítékok nélkül rágalmazni az ország közigazgatási szerveit.

Ezután Mihalache képviselő ingerült hangon tiltakozik kizárása ellen. Az elnök újabb felszólítására sem hajlandó a termet elhagyni. Az Avarescu-kormány idejében — kiáltja az elnök telé — önök a Resica-törvény tárgyalásánál velünk együtt hagyták el a termet, mert nem akartak részesei lenni a tolvajlásnak. Most önök a tolvajok!

Manolescu-Strunga kvesztor erőszakkal akarja Mihalachét az emelvénnyről eltávolítani, miközben a többség és az ellenzék tagjai között parázs verekedés támadt. A verekedés kellős közepette az elnök az ülést felfüggeszti.

Ujra kitör a botrány

Az ülés újbóli megnyitása után az elnök Madgearunak adja meg a szót. Mihalache nem hagyja Madgearut szóhoz jutni és követeli, hogy hallgassák végig. Orleanu elnök ismételtlen megvonja Mihalachét a szót, mire Mihalache felkapja az egyik szavazóurnát és azzal hadonászik. Manolescu kvesztor hozzá ugrik és megüti. Mihalache az urnával a kvesztor fejére sújt, mire a két tábor között ujra általános dulakodás támadt. Mihalache és Filipescu a földre teperik Manolescu kvesztort és ütlegelni kezdik. A liberális képviselők a kvesztor segítségére sietnek és Mihalachét kihurcolják a teremből. A nagy zajban az elnök az ülést ujra felfüggeszti.

er
luji
en
k az
Mai el-
adási ár
méteren-
ként Lei
35.—
30.—
35.—
40.—
10.—
15.—
30.—
350.—
45.—
30.—
38.—
85.—
175.—
25.—
ÉG
den

A gyűlés harmadszori megnyitása után Madgearu a Resica-törvényt kritizálja. Kifejti, hogy csak akkor lehetne nacionalizálásról szó, ha az új részvények az állam birtokába, nem pedig a liberális bank kezébe jutnának.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Egységesítő nagygyűlés Marosvásárhelyen

(Marosvásárhely, május 31. Az Uj Kelet munkatársától.) Amint az Uj Kelet megírta, a marosvásárhelyi status quo hitközség egyhangulag csatlakozott az egységes szervezet megalakításának eszméjéhez. A maga részéről közgyűlési határozattal azt kötötte ki, hogy az egységes szervezet ne álljon egyetlen frakció szolgálatára, de mindenki egyéni véleményének becsülésével a zsidóság közös ügyéért dolgozzék. Ez a hivatalos állásfoglalás most már szükségessé tette, hogy az egységes zsidóságot megszervező munkásságnak legközelebbi állomása Marosvásárhely legyen.

Arad, Temesvár után most a marosvásárhelyi zsidóság hív össze nagygyűlést, hogy azon az egységes szervezet megalakítására megkezdett mozgalom eddigi fejlődéséről számot adjanak és megvilágítsák azokat a problémákat, melyeket csak az egységes szervezet erejével lehet megoldani.

A marosvásárhelyi nagygyűlésre a szomszédos helységek zsidóságát is meghívták. A nagygyűlés elnöke — értesülésünk szerint — a székellyföldi zsidóság egyik kitűnő vezetőmbere, Schwartz Antal lesz. A marosvásárhelyi zsidóság vasárnapi nagy eseményre iránt általános érdeklődés mutatkozik s így minden remény megvan arra, hogy méreteiben az aradi és temesvári nagygyűlések mögött nem marad el. A marosvásárhelyi egységesítő nagygyűlést a színház épületében tartják meg és azon Klein Miksa dr. és Székely Béla ismertetik a napirendre kitűzött kérdéseket.

A Csehszlovákiában élő regátbéli zsidók állampolgársága. A prágai román követség közli a következőket: Az új alkotmány 133.ik szakasza értelmében azok a zsidók, akik a régi román királyság területén laktak s állampolgári ügyük az 1918. augusztus 12-éről kelt 3464 számú rendelet értelmében elintézve nincsen, az 1919. május 22-éről kelt 2065. számú rendelet alapján az új alkotmány kihirdetési napjától számított három hónapon belül román állampolgárságuk elismertetését kérhetik. A Csehszlovákiában élő, román állampolgárságért folyamodó zsidók kérvényei elintézésének megkönnyítése végett a kérvényeket elintéző prágai román követség utlevélsztálya (Prága, Vencel-tér

Homunkulus

(I.) (Mose ben Maimon legendája)

Egy tudománysozjas ifju, egy londoni gazdag kereskedő fia, akit hazájának tudósai nem tudtak kielégíteni, titokban elhagyta a szülői házat és nem törődve a fáradsággal Cordovába ment, ahol rabbi Mose ben Maimon élt. A tudományra éhes ifju azonban nem elégedett meg azzal, hogy a nagy tudós tanításait halgathatja, a csudás ember otthonában is járatos akart lenni, hogy minden mozdulatát megfigyelhesse és minden titokba és misztériumba behatolhasson, amikbe a tudósok rendszerint különböző képességtől tanítványaikat nem szókták beavatni. Cselhez folyamodott, hogy elérje célját: suketnémának tette magát. Szegényes ruhában és alázatosan járult a rabbi elé és siralmas arccal és könyörgő mozdulatokkal adta tudtára, hogy szolgálni szeretné.

Maimonidest megindította az ifju sorsa és maga mellé vette. A néma szolga figyelmességével és pontosságával hamarosan annyira megnyerte kegyét, hogy azontul minden kémiai és fizikai kísérleténél segédkeznie kellett. Közben a tanulóknak ifju teoretikus tudást is elsajátított. Ura távollétében tanulmányozta mestere könyveit és iratait, olyan becsúgygyal és olyan szorgalommal, hogy néhány év múlva már elérte tudásban a mestert.

Ekkoriban az udvar egyik előkelősége különös betegségbe esett. Testén sehol se lehetett felfedezni a betegség nyomát, mégis időnként a kü-

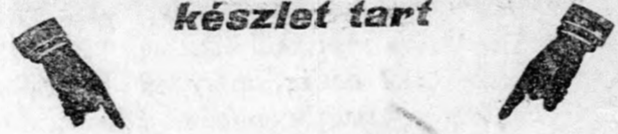
67.) figyelmezteti a folyamodókat, hogy a kérvényben pontosan tüntessék föl, hogy a régi román királyság volt harmincnyolc kerülete közül melyikben bírtak állandó lakhellyel.

Rabbibeiktatás Bánffy-hunyadon. Bánffy-hunyadról jelentik: Tegnap iktatták be nagy ünneppel a bánffy-hunyadi rabbiságba az újonnan megválasztott Grünwald Jakab rabbit, a huszti pap fiát. A beiktatás után az új rabbit a templomban Klein Jakab üdvözölte. Grünwald Jakab magasszárnyalású beszédben válaszolt és annak a reményének adott kifejezést, hogy megválasztása a hitközség életében új, békés korszak kezdetét jelenti. Az új rabbi beiktatása körül Heilprin Kálmán fáradhatatlan munkát végzett.

A nagyváradi zsidó nőegylet nyári mulatsága. Nagyváradról jelentik: A zsidó nőegylet június harmadikán az Atlantic-mozgó kertjében a „Schütz Albertné agnók otthona“ javára öltöztetés és pompás nyári mulatságot rendez. A műsort a zsidó liceum növendékeinek harminctagu zenekara nyitja meg. Számos ének- és táncprodukció lesz a Robicek-nővérek, Schull Sári és Arany-nővérek közreműködésével.

Két központi irodája lesz a szloveszkói zsidóságnak. Munkácsról jelentik: A ruszinszkói zsidóságnak az a része, mely Spira rabbi körül csoportosul, ma, csütörtökön ülést tartott és elhatározta, hogy önálló ruszinszkói központi irodát állít fel. Ruszinszko minden zsidó hitközsége, illetve egész zsidósága ezután már külsőleg is meg lesz osztva. Mindenki oda fog ugyanis csatlakozni, ahová akar. Az önálló központi iroda felállítását a kormány nem fogja megakadályozni. Nagyon valószínű, hogy nemcsak a hitközségek teljessége fogja akarát nyilvánítani hovatartozandóság szempontjából, hanem az egyes hitközségek magukban is megszereznek. Mindenütt lehet egy olyan hitközség, amely a pozsonyi és egy olyan, amely a munkácsi központi irodát ismeri el.

Frissen hámozott citrom és vadnarános naponta 300-400 drb. kapható, amíg a készlet tart

Szilágyi Eleonora
Iikörgyárban, Galea Reg.
Ferdinand 107

lönös kórság, megrázta, mintha láthatatlan erők hajtották volna, isszonyu sebességgel forogni kezdett, míg azután kimerülten a földre zuhant. Sikertelen maradt Spanyolország összes orvosainak a tudománya, a nyavalya mindig sürűbben jelentkezett és az udvaronc élete komoly veszélyben forgott. Ekkor utolsó próbálkozásul Maimonidest, a zsidó orvost hívták el. Ő nyomban felismerte a baj félszékét és okát és így szólott:

— Agyféreg okozza a bajt. Csak úgy lehet megmenteni, ha felbontjuk az agyhéjt és eltávolítjuk a férget.

Sokáig nem tudta rászanni magát az udvari ember a veszélyes operációra. Mivel azonban a betegség mindig türethetlenebbé lett, végre beleegyezett. Maimonides és süket szolgája a szükséges műszerekkel elment a beteg házába, ahol egy egész sereg kíváncsi orvos gyűlt össze. Biztos és ügyes kézzel végezte Maimonides a veszélyes operációt. Az agyhéjat már levette, látni lehetett a férget, amint mozdulatlanul fektűt az érzékeny agyon. A jelenlevők rendkívül csodálkoztak a zsidó orvos tudásán és ügyességén. Maimonides egy kis fogó után nyult, hogy a férget eltávolítsa.

— Vigyázz, mester, megölöd az embert — hangzott mögötte egy ismeretlen hang.

Ijedten ejtette ki kezéből a fogót és csodálkozva fordult a beszélő felé. Szolgája volt.

— Mit jelentsen ez? Félrevezettél? — kérdezte bösen Maimonides.

— Bocssád meg mesterem, ezt a csejt, aminek okát később el mondom neked, most azon-

Harmincöt ponttal javult a lej Párisban

Mal zárlat: 775

(Kolozsvár, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej az utóbbi két nap a legmagasabb 8:50-es párisi árfolyamról zuhanászerűleg 7:40-ig esett vissza. A lej esése a közgazdasági körökben nagy pánikot keltett. Még nagyobb tájékozatlanságot okozott a lejnek a hirtelen és váratlan javulása. Ugyanis a mai párisi tőzsdén a lej 35 pontos ugrással a legalacsonyabb 7:40-es árfolyamról 7:75-re javult. A lejnek ezt az emelkedését annak tudják be, hogy a kormány megint lejárásokról esz-közöl Párisban és így mesterséges uton szándékszik megjavítani a román valutát.

Mindenesetre a lejnek újabb emelkedése csak arra lesz jó, hogy a pénzpiacon a bizonytalanságot növelje. Legegészségesebb intézkedés az volna a kormány részéről, ha lejemelési akció helyett annak a stabilizálására törekedne.

Harc a kolozsvári Bőrértékesítő felszámolása körül

Sikkasztással vádolják a Csizmadiaszövetkezet vezetőit

(Kolozsvár, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két év óta huzódik az a botrány, amely tegnap újabb anyagot szolgáltatott a rendőrségnek. A kolozsvári Csizmadiák Bőrértékesítő Szövetkezetében dúló párharcok 1921-be nyulnak vissza, amikor a Kacsó Tivadár elnökléttel működő vezetőséget puccsal elmozdították. Az ellenzék vezetői Pop Pompejus és Györi István voltak és így a Szövetkezet vezetését az ő pártjuk ragadta magához. De uralmuk nem sokáig tartott, mert Kacsóék följelentést tettek az új vezetőség ellen, hogy az erőszakkal került a Társulat élére. A kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa a cégtörvényszék útján visszahelyezte Kacsó Tivadart és társait tisztségeikbe.

Ezzel azonban nem állott helyre a rend a Csizmadiák Szövetkezetében. Két éven át botrányt botrányra halmoztak, a vezetőség tagjai ellen egymást érték a komoly és alaptalan vádak, kölcsönös följelentések, házkutatás és letartóztatások állandóan az érdeklődés középpontjában tartották a Szövetkezetet. A harc hol az egyik, hol a másik fél felülkerekedésevel kíméletlenül folyt. Ezalatt persze az üzlet megrendült, a politika zátonyra juttatta az egykor jólmenő Szövetkezetet, amelyben szakadási mozgalom keletkezett, mert sokan már megunták az áldatlan küzdelmet.

ban mentsük meg az embert. Látod, a féreg tele-szivta magát az aggyal, ha erőszakkal téped le onnan, megbolygatod a gyenge szervezet és a beteg elveszett,

— Hogyan lehet akkor a férget eltávolítani? — kérdezte megszeppenülten Maimonides.

— Uram, — válaszolta a tanítvány, — magad irod meg irataidban: helyezz növényt eléje és az állat önként elhagyja helyét, hogy a növényt felfalja.

Maimonides növényt hozatott, az udvari ember meg volt mentve és Maimonides a király udvari orvosa lett.

Tanítványát, aki mint süket szolga ennyi tudásra tett szert, barátjának tekintette és ettől kezdve elválaszthatatlanok voltak. Tanulmányait és vizsgálódásait ezentul együtt végezték és ahol az egyik kétkedett vagy megakadt, ott a másiknak kellett segítenie. Így azután együtt átvizsgálták a tudomány csaknem minden ágát. Egyszer, egyedül voltak a dolgozó szobába, a mester így kezdte:

— Látom, tudásban és tudományban csaknem elhagytál, te egyszerre szerzed meg, amit én a tapasztalatok fáradságos éveim alatt gyűjtöttem és a te szabad és erős eszed könnyebben tovább hatolhat, mint az enyém, amely már erősen a földiséghez van kötve. Ezért most együtt lépünk egy útra, amelyre előttünk senki se merészkedett. Lásd meg a titokzatos természetet, alkotásában és rombolásában, hogy a teremtés nagy titkát láthassuk.

(Folytatjuk)

tal
ban

Kelet tudó-
a legmaga-
nászertüleg
közgazda-
tett. Még
lejnnek a
anis a mai
ással a leg-
5-re javult,
tudják be,
lásokat esz-
nton szán-
t.
emelkedése
n a bizony-
intézkedés
lejemelési
a törekedne.
.....
értéke-
örül
szövetkezet

Kelet tudósi-
a botrány,
olgáltatott a
liák Börér-
rcok 1921-be
vadar elnök-
elmozdított-
mpejusz és
etkezet ve-
oz. De ural-
sók följe-
n, hogy az
A kolozs-
cégtörvény-
Tivadart és
elyre a rend
Két éven át
a vezetőség
oly és alap-
k, házkutatás
érdeklődés
etkezetet. A
fél felülkere-
att persze az
nyra juttatta
t, amelyben
mert sokan
met.

a féreg tele-
skal téped le
vet és a beteg
et eltávolítani?
nides.
itvány, — ma-
óvényt eléje és
ogy a növényt
z udvari ember
király udvari
a ennyi tudásra
s ettől kezdve
nyait és viz-
ték és ahol az
tt a másiknak
átvizsgálták a
egyszer, egyedül
így kezdte:
ányban csaknem
neg, amit én a
gyűjtöttem és a
n tovább hatol-
erősen a földi-
tűt lépünk egy
érezkedett. Les-
alkotásában és
y tükát láthas-

Az elégtelenség odáig fokozódott, hogy a Szövetkezet kimondotta a felszámolást. De közben tisztújításra került a sor. A közgyűlést május ötödikére tűzték ki. A választásokat heves propaganda előzte meg, amely sokszor inzultusokká fajult, a választás napján pedig az ellenzék csellel megakadályozta a vezetőségparti tagok részvételét és az így többségben levők másodikban mozdították el Kacsót és társait. A közgyűlés azonnal megbizta az új vezetőséget, hogy a Szövetkezet likvidálását záros határidőn belül bonyolítsa le.

Az új vezetőség azonban nem tudta a rábízott feladatot végrehajtani. Az üzletnek csak egy részét likvidálhatták, mert az irattár és a Szövetkezet vagyonának egy része, 160 ezer lej még a régi vezetőség kezében volt. Felszólították tehát Kacsókat, hogy tizennégy napon belül adják át az irattárt és pénzzel számoljanak el. A haladék letelt, de a régi vezetőség nem volt hajlandó a hatalmat kiadni a kezéből, a felszámolást tehát nem lehet befejezni. Ennek a sakkhúzásnak az lett a vége, hogy az új vezetőség sikkasztás címén feljelentést tett a rendőrségen Kaccó Tivadar, Tóth József és Farkas Károly ellen.

A marosvásárhelyi zsidó szülők a zsidó iskoláért

(Marosvásárhely, május 31. Az Uj Kelet munkatársától.) Megirtuk, hogy a marosvásárhelyi zsidóság Schwartz Antal kezdeményezésére egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy a felekezeti iskolából kiszoruló gyermekek részére zsidó középiskolát állít fel. Ez az elhatározás nagy lépésekkel közeledik a megvalósulás felé és minden reményünk megvan arra, hogy szeptemberre a marosvásárhelyi zsidó iskolának első és második osztálya és pedig külön leány- és külön fiugimnázium, megkezdheti működését.

Örömmel kell leszögezzük, hogy a zsidó középiskola gondolata a legteljesebb egységben találta a marosvásárhelyieket. Az a meggyőződése minden frakciónak, hogy az iskolát nem szabad semmilyen irányu politikai megfontolások játékvá tenni, de minden igyekezettel arra kell törekedni, hogy a zsidó gondolatnak, a sarjadó zsidó életnek erős vára legyen.

A marosvásárhelyi iskolaakció vezetőinek felkérésére Antal Márk, a Tarbut-iskolák főigazgatója és Fürst Oszkár dr. tegnapi Marosvásárhelyre utaztak, hogy a marosvásárhelyi szülők csütörtök délutánra összehívott nagygyűlésén az iskola létesítésének nagyfontosságú kérdését ismertessék. Ezt megelőzően szerdán délután dr. Löwi Ferenc rabbi elnökléte alatt az iskolabizottság értekezletet tartott, amelyen Antal Márk főigazgató az iskola felállításának lehetőségeiről és feltételeiről beszélt. Az alapos és minden tekintetben kimerítő előadásnak igen nagy sikere volt és teljesen meggyőzte a bizottságot arról, hogy az iskola első két osztályának felállítását elodáznim nem lehet. Fürst Oszkár dr. az iskola oktatási nyelvének kérdéséről tartott előadást, melyben a héber tanítási nyelv fontosságát bizonyította be teljes sikerrel.

A kulturpalota kistermében ma délután négy órakor folyt le Schwartz Antal elnökléte alatt a szülők értekezlete. A marosvásárhelyi zsidó közönség zsufolóság megtöltötte a termet és feszült figyelemmel hallgatták meg Antal Márk, majd Fürst Oszkár dr. előadását.

Antal Márk arra mutatott rá beszédében, hogy nem szabad több iskolát építeni, mint amennyire szükség van. Viszont arra kell törekedni, hogy minden iskola az élet számára neveljen s ne növelje a zsidó lateiner proletariátust. Egységes szervezettel úgy kell kiépíteni a felső tagozatokat, hogy az országos igényeket elégítsen ki, más és más ipari pályára nevelvén az ifjúságot.

Fürst Oszkár dr. végtelenül közvetlen, bájos és kedves történetekkel tarkított előadásában megkapó képét rajzolta meg annak, hogy milyen az igazi zsidó iskola.

A szülők gyűlése végül elhatározta, hogy a husztagu iskolabizottságot az ortodoxia bevonásával harminc tagra egészíti ki.

* **Bürger-gyárak Tg.-Mures** vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

A marosvásárhelyi zsidó Raszkolnyikov
A vácmándi rablógyilkosság tárgyalása. Tizenkétévi fegyházra ítelték Mittelmann Józsefet

(Marosvásárhely, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bűnözések világában igen ritka eset: rablógyilkossággal vádolt zsidó felett ítélik most a marosvásárhelyi törvényszék. Husz Abraham annakidején felbújtó volt, ebben a bűnyügyben azonban az a vád, hogy Mittelmann József borzalmas kegyetlenséggel, egy hatalmas mészáros taglóval meggyilkolta, azután pedig kirabolta Kohn Dávid terménykereskedőt. Mithogy fél év előtt történt a gyilkosság, Mittelmann hónapokat töltött előzetes vizsgálati fogságban. A mult hét elején kezdték meg a bűnper tárgyalását, melynek során azután egyre határozottabb formát öltött az a vélemény, hogy Mittelmann ártatlan, nem ő a gyilkos. Sőt — amint megirtuk — a gyilkos személyére nézve is olyan gyanuok merültek fel, melyek ennek az érdekes bűnyűgynek szinte rémregényszerű fordulatot adnak.

Gyilkosság vádja alatt
Huszonkétéves, értelmes arcú zömök fiatalember Mittelmann József. Bocher volt, majd a mészárosmesterséget tanulta ki, közben azonban — mint aféle faluról-falura járó ember — a Schwarc Antal marosvásárhelyi terménynagykereskedő bevásárlója volt. Kétszáz-háromszázezer lejes összegeket kapott-kézhez, melyet saját belátása szerint kezelte. Sohse volt baj vele, pontosan beszámolt, megbízhatóságában ki sem kételkedett.

Annál meglepőbb volt tehát a hír, hogy Mittelmann, a volt bocher, Schwarcék megbízható bevásárlója, ötvenezer lejért — rablógyilkosságot követelt el. Kohn Dávid széplaki kereskedő — a vádirat szerint — Mittelmann áldozata. A két zsidó ember téli, oskorigó hidegben, késő este indult el szánkán Székelyvajáról. Még kocsist sem vittek magukkal, mindössze a szán alján Mittelmann hatalmas taglója látszott biztos védelemül...

Elindult tehát Kohn és Mittelmann a téli éjszakában.

Hajnatra pedig Mittelmann halotthalványan kopogtatott be a baczkamadarasi csendőrörsre és jelentette:

— A vácmándi hegyen rablók támadtak meg. Már a hegy alján feltűntek, de mert egy vadásztársaság szánja jött, elkotródtak. Mikor a vadászok eltűntek, a rablók a szerpentinén elénkbevágtak és megtámadtak. Én elmenekültem, de Kohn biztosan otthagya a fogát...

És valóban Kohnt vérbefagyva találták meg, a tett színhelye közelében egyik magas fa alján pedig Mittelmann véres bárdja lógott.

A gyanu őli
Mittelmann ellen gyűlt a sok gyanuok. Miért indult este, miért nem nappal? Miért ment haza átöltözködni s csak azután jelentkezett a csendőrségen — a legsúlyosabb — miért nem beszél, miért tette magát némának, mikor nem az. A tárgyaláson Mittelmann igen erélyesen utasítja vissza a vádat.

— **A csendőrségen ütöttek, vertek. Borzalmasan megkínóztak, hogy valjak... Inkább egy szót se szóltam, úgy se hitték volna el...** Nem én vagyok a gyilkos...

A tanúk közül Erdélyi János volt főszolgabíró vall Mittelmann ellen. Szinte az ügyész szerepét töltötte be, okoskodik, kombinál s igyekszik maga előtt igazoltnak látni Mittelmann bűnösségét...

Nem sikerül a fejszedobás

A bíróság a tárgyalás során helyszíni szemlét rendel el annak megállapítására, miképen került a hatalmas mészárosbárd a magas taagra. Ez annál is inkább érdekelhetbe a bíróságot, mert az orvosszakértői vélemény szerint a gyilkosságot nem követhették el a bárdal... Tehát a fára se kerülhetett, ha csak...

A helyszíni szemle megállapította, hogy valaki felmászott a fára s úgy erősítette a bárdot az egyik ághoz...

Megpróbálták ugyanis a bárdot feldobni, de ez lehetetlennek bizonyult, mert olyan magasra senki feldobni nem tudja s különben se bírta volna el a reptülő bárdot a vékony ág...

A helyszíni szemlét követően egy csendőrőrmestert hallgattak ki, ki olyan vallomást tett,

mely egészen új fordulatot adott az ügynek. Amint az Uj Kelet megírta, egy Olteanu János szegény koronkai gazda házat kezdett építeni... Amikor a csendőrök vallatára togták, honnan van a pénz, tizezer lejjel meg akarta vesztegetni a csendőrt, aki a pénzt elfogadta s azután jelentést tett a dolgról...

A vizsgálat során Olteanének beismerték, hogy a vagyonuk: a Kohn Dávid pénze. Azt mondják azonban, hogy a gyilkosság után a szánban találtak huszonöt ezer lejt a széna között eldugva... Két ötszáz lejes bankó véres volt, ezeket elégették...

A zsidó Raszkolnyikov

Ilyen előzmények után kezdette meg ma délután a marosvásárhelyi törvényszék a bűnyűgy tárgyalásának folytatását. A tárgyalótermet zsufolóság megtöltötte a közönség, mely élénk rokonszenvet mutatott Mittelmann iránt. Az volt az általános hangulat, hogy Mittelmann ártatlan.

A bíróság ismerteti előbb a helyszíni szemle jegyzőkönyvét, mely terhelő adatokat is tartalmaz. A bizonyító eljárás befejezése után az ügyész mondja el vádbeszédét.

Főképp lélektani okokra hivatkozik, amelyekkel Mittelmann bűnösségét igazolva látja. Dosztojevszki Raszkolnyikovja is így árulta el magát. Sulyos ítéletet kér.

Nestor védő a zsidóság ötezer éves multjára hivatkozik s a szeretet volt az, mely a zsidóságot fentartotta ennyi üldöztetés között. A szeretet az, amely a sokszáz zsidó hallgatóságot idehozta a tárgyalóterembe. A zsidó lélek nem gyilkol. Mittelmann felmentését kéri, mert nem látja bizonyítva semmivel a vádat.

Mielőtt a bíróság ítélethozatalra vonulna vissza, az elnök megkérdi, van-e még valami mondanivalója.

— Fáradt vagyok. Amit tudtam, elmondtam mindent! Többet nem tudok... Ártatlan vagyok.

Tizenkétévi fegyház

Halálos csendben hirdeti ki, hosszas tanácskozás után a törvényszék ítéletét:

— Bűnös... előre megfontolt, rablási szándékból elkövetett gyilkosság... tizenkétévi fegyház...

Mittelmann elsápad, megremeg. A hallgatóság is belesápad az ítéletbe. Néma csendben oszlik szét a sokszáz főnyi hallgatóság. De a lelkek tudlyán kiirthatatlanul ott a kétség, mely nem tud belenyugodni a minden adatot márlegelő, körültekintő és elfogulatlan bíróság ítéletébe: vajjon tényleg Mittelmann-e a gyilkos?

Az ügyész belenyugodott az ítéletbe... A védő felebbezett...

Oroszország csapatokat koncentrált a román határon

Bukarest, május 31. Az „Universul“ katonai körökből arról értesül, hogy Oroszország május elseje óta csapatokat koncentrált a Dnyeszter mentén. A katonai hatóságok minden szükséges intézkedést megtettek.

Oroszország válaszolt Angliának

London, május 31. Krasszin szerdán délután átadta a szovjet választjegyzékét Curzonnak. Hír szerint a jegyzék teljesen kielégíti Angliát. Krasszin egyuttal bejelentette, hogy Csicserin további tárgyalásokra az angol kormány rendelkezésére áll.

Elintézték a román-magyar földbirtokkonfliktust

Brüsszel, május 31. Aischi japán nagykövet, aki a népszövetségben az erdélyi földbirtok ügyének tárgyalásán résztvett, kijelentette az újságíróknak, hogy sikerült a román-magyar földbirtokkonfliktust elintézni. A részletekről a nagykövet nem nyilatkozott.

Lemondott a lengyel köztársasági elnök

Varsó, május 31. Pilsudsky köztársasági elnök az utóbbi idők politikai helyzetére való hivatkozással lemondott.

Scotus Viator Kolozsváron

Nagyváradon Jászi Oszkárrel tárgyalt. Nyilatkozik osehslavákial benyomásáról. Kolozsvárról Nagyszebenbe megy és a szász politikusokkal találkozik. A magyar pártvezéreket is felkeresi

(Kolozsvár, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jászi Oszkár, aki Aradról Bécsbe akart visszatérni, táviratot kapott Scotus Viatorról Kaszáról, aki tudatta vele, hogy Romániába érkezik és szeretné, ha Jászival Romániában találkozhatna. Jászi Oszkár eleget tett Scotus Viator kérésének, ma délelőtt visszaérkezett Nagyváradra és délután három órakor a pályaudvaron várta Scotus Viator. Scotus Viator és Jászi Oszkár a legmelegebb barátsággal üdvözölték egymást és együtt utaztak Kolozsvár felé.

Munkatársunknak alkalma volt Scotus Viatorral beszélni, aki kérdéseinkre diplomáciai kérés nélkül rövid és határozott feleleteket adott.

— Milyen impressziókat szerzett Csehszlovákiában — kérdeztük.

— Csehszlovákiában nem a legmegfelelőbb a nemzetiségi kisebbségek helyzete, de meg volnék elégedve, ha Romániában vagy Jugoszláviában legalábbis ugyanolyan helyzetben találnám a nemzetiségi kisebbségeket. Romániában csak a magyar, szász és zsidó kisebbségekkel keresek összeköttetést.

tést. Ezért Bukarestet nem is keresem fel, csak Kolozsvárra és Nagyszebenbe látogatok el. Kolozsváron legelőször is a Jászi-gondolkodású nemzetiségi vezetőkkel keresek érintkezést, de beszélni kívánok a konzervatív magyar politikusokkal is.

Délután három óra 20 perckor Scotus Viator tovább utazott Kolozsvárra.

A kolozsvári pályaudvaron nagy küldöttség várta, amelynek tagjai között ottlátuk Vajda-Voevod Sándor volt miniszterelnököt, Calugareanu és Gidionescu egyetemi tanárokat. Amikor a Scotus Viator megjelent a vonat lépcsőjén, nagy eljenzés fogadta. Több üdvözlőbeszéd hangzott el, amelyekre Scotus Viator néhány meleg szóba válaszolt. Scotus Viator ezután az elsőosztályú váróterembe vonult, ahol a tiszteletére megjelent egyetemi tanárokkal és a hatóság képviselőivel beszélgetett. Az állomásról Scotus Viator automobilon Vajda-Voevod Sándor lakására hajtatott, akinek, ittartózkodása alatt, vendége lesz. Scotus Viator tiszteletére szombaton az egyetem aulájában ünnepséget rendeznek, Kolozsvár városa pedig díszpolgári oklevéllel hódol érdemeinek.

Jövő héten küldik el az új német jegyzéket

Ha a jegyzéket elfogadják, csak Essen marad megszállás alatt

(Berlin, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A birodalmi tanács külügyi bizottsága csütörtökön rendkívüli ülést tartott, amelyen Cuno kancellár bizalmas felvilágosításokat adott a jóvátételi ügy jelenlegi állásáról. Feltűnést keltett, hogy erre az ülésre a szövetséges német államok miniszterelnökeit küldték ki. Jelen volt Hermann pénzügyminiszter is, aki a külügyi bizottság legutóbbi üléseiről következetesen hiányzott. A bizottság tagjai három órán keresztül voltak együtt és a kiszivárgott hírek szerint sikertűt a jóvátételi kérdésben a szövetséges német államok között fennálló nézeteltéréseket kiküszöbölni. A bizottság elhatározta, hogy

az új jegyzéket a jövő héten küldik el a szövetségeseknek.

A jegyzék lényegét a kormány az az elhatározása alkotja, amely szerint Németország most már a fizetendő jóvátételi összeg legfelsőbb határáig elmegy.

Az antant diplomáciai köreiben az a vélemény alakult ki, hogy amennyiben Németország új jegyzéke elfogadható lesz,

a Ruhr-megszállást Essenre korlátozzák

és ebből az egy városból fognak ellenőrzést gyakorolni Németország felett. Párisban a tegnapi esti órákban az a hír terjedt el, hogy a német kormány az új jegyzéket memorandum alakjában kéri meg a szövetségeseknek és a memorandum főbb pontja egy négyesztendő moratóriumajánlat lesz, amely idő alatt Németország nemzetközi kölcsönt venne fel a német pénzügyek szanálására. Ez alatt az idő alatt jóvátételt nem fizetnek, mert mindenekelőtt

belsőleg akarják Németországot talpraállítani.

Mihelyt ez sikerül, tehát a német kormány számítása szerint négy év után, évi részletekben megkezdik a jóvátételi összeg fizetését.

Előreláthatólag harminchat részletben fizetnének, még pedig évenként egy és egynegyedmiliárd aranymárkát, mely összegből ötszázmillió aranymárkát évről-évre a németországi vasutak, ötszázmilliót pedig a magángazdaságok biztosítanának.

Változás készül a magyar belpolitikában

Budapest, május 31. A jóvátételi kölcsön visszautasítása előreláthatólag változásokat fog maga után vonni a belpolitikában. Bethlen, amióta visszaérkezett, naponta tárgyal a pártvezérekkal. A belpolitika irányításában nagy eltolódások várhatók.

— Rablótámadás egy francia postahivatal ellen. Párisból jelentik: Vasárnap éjszaka vakmerő rablótámadás történt az ötvenhatedik számú francia postahivatal ellen a rue Viroflayn. Amikor a hivatalt már bezárták, két álarcos rabló ugrott be az ablakon és megtámadta Michel Clenovski ötvenhároméves pénztárost, aki a napi elszámolásokat rendezte. Clenovskinak arra sem volt ideje, hogy védekezze, a rablók letépték és fojtogatni kezdték. A segélykiáltásokra a hivatallal szomszédos lakásból egy asszony sietett elő. A támadók azonban revolvert szegtek szívének, úgy hogy meg sem mozdulhatott. A revolveres védelem mellett a rablók kiürítették a pénztárt és miután végeztek, összekötötték a pénztáros lábait, megkötötték az asszonyt is, majd kívülről rájuk zárva az ajtót, elmenekültek. A betörést csak hajnalban vették észre, amikor a megkötözött hivatalki jajtására és az asszony sikolyaira az arra cirkáló rendőr figyelmes lett. A rablók üldözésére ekkor már gondolni sem lehetett. Reggel megtették a feljelentést az ismeretlen tettesek ellen.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a ferrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

— Károly trónörökös holnap érkezik Kolozsvárra. Megirtuk, hogy az országos automobilverseny alkalmával Károly trónörökös és Miklós herceg, akik szintén résztvesznek a túrában, június másodikán, szombaton Kolozsvárra érkeznek. Ebből az alkalomból a hatóságok nagy fogadtatási ünnepségeket rendeznek a királyi hercegek tiszteletére. A rendőrprefektúra felhívja a város lakosságát, hogy holnap és holnapután lobogózzák fel a házakat, a kereskedők pedig vasárnap ne huzzák le a redőnyöket és a feldíszított kirakatokat éjjel 12 óráig világítsák ki.

— Antal Márk Einstein-előadása Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Tegnapi este tartotta meg első előadását a kulturpalota kistermében Antal Márk, a kolozsvári Tarbut-főgimnázium tudós főigazgatója Einstein elméletéről. A marosvásárhelyi közönség feltűnő nagy számban hallgatta meg Antal Márk mindvégig érdekes és nehéz témája dacára szórakoztató és ötletes előadását. Tegnapi este előadásában Antal Márk azokat az alapelveket ismertette, melyeken a fizikai gondolkodás felépül, majd Newton hármastörvényét ismertette szellemes kritikával. Megvilágította, hogy míg Newton a környezetünk — a mikrokozmosz — törvényeit állapította meg, addig Einstein elmélete a nagy mindenségre, a makrokoszmoszra vonatkozik. Antal főigazgató ma, csütörtök este ugyancsak nagyszámú hallgatóság előtt folytatta előadását és mintegy két órán át az Einstein-elmélet alapos, de mindig népszerű és könnyen érthető, kimerítő ismeretét adta.

— A záróra meghosszabbítása. A kolozsvári rendőrprefektus a kávéosk és vendéglősök ipartársulatához átiratot intézett és a nagyváradai példára hivatkozva felhívja őket, hogy kérvényezzék a zárórának megfelelő díjak lefizetése ellenében esetlő-esetre való meghosszabbítását. Nagyváradon ugyanis, különösen a rövid éjszakák beálltával, megengedték az éjjel egy órán túli vendéglői és kávéházi nyitvatartást, abban az esetben, ha egyik vagy másik társaság továbbra is a helyiségben akar maradni. Ebben az esetben háromszáz lejt kell a rendőrség pénztárába fizetni. Ezt az illetéket jóléti célokra használják fel. A kolozsvári ipartársulat holnap ilyen irányú kérvényt fog intézni a rendőrhatalomhoz. A régi állapot visszaállítását fogják kérni, minthogy a korai zárást semmi sem indokolja. A zavargások megszűntek, az éjszaka pedig oly rövid, hogy a helyiségek nyitvatartása valóságos közszükséglet. Kéri, hogy két óráig maradjon nyitva minden étterem és kávéház. Azontul, a háromszáz lejt vigalmi díj lefizetése mellett, meghatározott időig tovább tarthassák nyitva a helyiséget. A kérvényt a prefektúra felterjeszti a belügyminiszterhez, amely előreláthatóan sürgősen és kedvezően fog intézkedni.

Az „Iris” porcellángyárból

Cluj telefonszám:
10-02.

Főüzlet:
Cluj
Piața Unirii 13. szám
Telefonszám: 10-02

megkezdtem a fayence kályhák és más áruk eladását

FISCHER

„Iris” porcellángyár vezérképviselet és főlerakat

Főüzlet:
Tg. Mures
Cal. Reg. Ferdinand 7
Telefonszám: 2-97.

— Goga Oloja. A bukaresti rály elnöklet. Eszt székfoglalóját, amelt volt. Az ülés után tett az akadémiai fogadta Goga edes mutatót be az ura

Nagybótádót. Nagybat vissza Bukarestb aki az Uj Kele hogy a városi k mint a bevételi mennek keresztül ehelyett a város 236.400 lejt fog redukálásával ar tétéleit.

— Még ne emelt fizetését. tisztviselőstrájk szavazott meg a sára. Ezt a diffe kellett volna fize teri utasítás egye zett. Annál külö örség érdeklődé további intézked kimutatást ne k pótlékok egyelőri um folyósítani.

Az „Astra” vagon- és motorg június 16-án tart csak azoknak a joguk, akik részv rosch és Blank, a Comerciala Italia Italiana di Cred deponálják.

— A ko Megirtuk, hogy június 3-án, va időpontig, sőt beengedig a Sza szükséges. Az á utolsó napokban kezében, már Szamos vizét vezetni az árol amelyeknek üze nem készültek vizet vissza kell téig. Ez a napc vizet a malomá

— Pályáz A strandfördő b lyázatot fog kiir lean Péter, a ki évi bér ellenben ezerlejes ajánla arra indította eze vonatkozó b meg. A kioszk b ződésének egyik mára követeli a leannak ezt a jo riban ezen a he tér területén hi uyas alkalmakk gáltatására, de nem volt még k riban ezen a he ták voltak. A t helean csak ab bérletet, ha a n szerepelni és h felelő biztosíték

Rózsa II énekesnő, a k csütörtökön de Ede keresked tráljuk ezt a domásul, hogy válik a Magyar nyára nehezen ahonnan anny denkinek, aki vendégszereple

Közgazdaság

A favágatási engedélyek ügye. Több ízben megírtuk már a fatermelőknek azt a sérelmét, hogy nagy utánjárások és költségek ellenére sem adták meg a hatóságok a vágatási engedélyt azokon a területeken, amelyek a kisajátítás alól kivettek. Ebben az ügyben Groza Péter az elmúlt napokban tárgyalt Constantinescu földművelésügyi miniszterrel, aki megígérte, hogy az ügyet alapos tanulmány tárgyává teszi. Ehhez azonban feltétlenül szükséges, hogy az érdekelt felek ilyen irányú panaszait haladéktalanul jelentsék be az Erdélyi Faegyesületnél, amely a konkrét esetek felhasználásával egy memorandumot fog beterjeszteni a miniszterhez. A memorandumot az eddigi jelek szerint a miniszter komoly tárgyalás alapjává fogja venni és nem is kétséges, hogy a favágatási engedélyek körüli tulkapások ezáltal meg fognak szűnni.

Megengedik a széna- és szalmakivittelt. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi miniszter a széna- és szalmakivittelt június elsejétől kezdve szabadá akarja tenni. Ez ellen a hadügyminiszter óvást emelt, a hadsereg szükségleteinek biztosítása végett. Valószínű, hogy a kivittelt meg fogják engedni, mert az ideai termésből is fedezni lehet a szükségletet.

Csehszlovákia külkereskedelmi mérlege. Prágából jelentik: Az állami statisztikai hivatal tegnap kiadott jelentése szerint Csehszlovákia kivitele április hónapban 1044 millió koronát tett ki, vagyis 153 millióval többet, mint márciusban. Az év négy első hónapjában a kivitel 3607 millió koronát tett ki. A kivitel legnagyobb része az osztrák és német piacokon nyer elhelyezést. Ausztria április hónapban 218.7 millió, januártól áprilisig pedig 733.2 millió koronáért vásárolt árult Csehszlovákiában. Németország 198.2, illetve 733.8 millió, Magyarország 43.9, illetve 212.5 millió, Anglia 98.5 millió csehszlovák koronával terhelte meg saját külkereskedelmi mérlegét. A többi államok közül Svájc 171 millió, Amerika 147 millió, Olaszország 137 millió, Lengyelország 130.4 millió koronával szerepelnek. A kivitel túlnyomó részben ukor-, fa-, szén-, gyapjú-, textil-, vas- és üvegáru.

Export-import hírek. Bukarestből jelentik: A központi vámigazgatóság rendeletet küldött az összes vámhivatalokhoz, amelyben közli, hogy a vámtörvények 208. §-a szerint csak a levágott természetes virágok esnek importtilalom alá. A virágok gyökereit avagy gumóit szabadon importálhatók. — Az import-export bizottság kedvező véleményezése után Sassu miniszter rendeletileg szabadá tette a árca mustármag exportját, (vagononként harminczet lej vámilleték mellett. — A központi vámigazgatóság arról értesítette az összes vámhivatalokat, hogy árok és szonda vagy bányafelszerelési cikkek nem nyerhetnek behozatali vámkedvezményt, mert ezeket a cikkek a belföldi ipar is gyártja.

A felemelt iparvágányilletéket nem csökkentik. Megírtuk, hogy a Munkaadók Szövetsége több ízben foglalkozott az iparvágányilletékek visszamenőleg való befizetése ügyével. A szövetség a követelés ellen a kormánytól kért orvoslást és Mosoiu közlekedésügyi miniszter a tiltakozó memorandumot a vasut-igazgatóság jogügyi osztályának adta ki véleményezés végett. A jogügyi osztály helyesnek tartotta az illetékekre vonatkozó követelést és ezen az alapon tegnap utasították a vasuti igazgatóságokat, hogy a felemelt iparvágányilletékeket szedjék be. A Bukarestben székelő Ugr a minisztérium döntéséről az egyes gyáripari szövetségeket értesítette. Értesülésünk szerint az Erdélyi Munkaadók és Gyáriparosok Szövetsége legközelebbi választmányi ülésén foglalkozni fog ezzel a kérdéssel.

Az angolozági román kölcsön. A „Morning Post” legújabb száma részletesen közli a román kölcsönkibocsátás részleteit, amelyek szerint a kölcsön összege két és félmillió angol font lesz s amelyből az első rész, mintegy egy és félmillió angol font, egy londoni magánbankháznak, Helbett, Wagg and Cie négyszázalékos bonokban kerül hatvanhetes kinalattal az angol piacra és az egyes bonok alapértéke száz és husz angol font között fog változni. A kölcsön törlesztése közös amortizációs alapról nyer majd fedezést s 4 al pari sorolás alapján eszközöltetik. Az egész kölcsön törlesztési határideje eszerint 1924 december elsején

jár majd le s mivel az a román kölcsön obligációja, minden más bel- vagy külföldi kölcsönrel szemben a teljes kiegyenlítésig prioritást élvez.

Malomfejlesztő részvénytársaság alakult Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Steiner nagyváradai lisztkereskedő „Rekord” néven malomgépet szabadalmaztatott, amely lényegesen kevesebb üzemi kiadások mellett jelentékenyen jobb és több lisztet termel. A malomgép vasalkatrészeit a nagyváradai Vasöntőde és Gépgyár, a faalkatrészeit a „Rimanóci” iparvállalat állította elő. A szabadalom kihasználására malomfejlesztő részvénytársaság alakult, amely ma délelőtt tizenegy órakor tartotta meg alakuló közgyűlését. A közgyűlés elhatározta, hogy a gépeket, amelyek óriási megtakarítást jelentenek, román, német, magyar és jugoszláv gyárakban fogja készíttetni. Az első igazgatóság a következőképpen alakult meg: dr. Bucico Coriolan polgármester, Erdős Zsigmond, a vasöntőde vezérigazgatója, Rimanóci Kálmán vezérigazgató, Szontágh Gusztáv, a fa- és fémipari iskola igazgatója, May Sándor műszaki főtanácsos, dr. Hegedűs Árpád ügyvéd, Wolkovitz Bazil, a bukaresti „Forta Motrica” művek vezérigazgatója és Steiner Viktor. Felügyelőbizottság: dr. Schweiger László, Potter Henrik, Schertz Károly, Jakabfi Izsák és Marót Sándor.

Az erdélyi villamosművek szövetségének közgyűlése. Aradról jelentik: Az erdélyi villamosművek szövetsége Aradon a város háza tanácstermében a napokban tartotta évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen Erdély összes villamosműveinek igazgatói és műszaki vezetői megjelentek. A közgyűlést Dachler Zsigmond elnök, a nagyszombeni villamosművek igazgatója nyitotta meg. Majd dr. Robu János főpolgármester Arad város nevében üdvözölte a megjelenteket. Az elnök ismertette ezután azokat a nehézségeket, amelyekkel az erdélyi villamosműveknek meg kell küzdeniök. Bebizonyította, hogy a nyersanyagok, munkadíjak és az üzemek fentartási költségei a békeárhoz képest negyvenszeresen emelkedtek, míg a tarifák alig érték el a tizenötösörös emelkedést. Hangsúlyozta, hogy az üzemek zavartalan fentartásának érdeke feltétlenül megkívánja a tarifák emelését. Thiss János (Nagyszomben) mérnök sztatistikai adatokkal bizonyította, hogy az erdélyi villamosművek általában a fejlődés útján vannak. Statisztikai kimutatást közöl az ökirályságbeli villamosművek működéséről is. Bründli György, a beszercei villamosművek igazgatója tudományosan fejtegette a modern villamosberendezések jelentőségét és a vizek erő gazdagságos kihasználásának fontosságát. Matescu István, az aradhegyaljai villamosművek vezérigazgatója hívta fel a figyelmet azután a hegyaljai villamosművek működésére. Gold igazgató ismertette az aradhegyaljai villamosművek berendezését. Kürtös János kolozsvári ipariskolai igazgató előadást tartott az aludir-vezetékek praktikus felhasználásáról. A közgyűlés két határozati javaslatot fogadott el. Az egyik a villany egységárok szabályozásáról, a másik a világitási adó rendezéséről szólt. Egy miniszteri rendelet értelmében ugyanis a villamosművek a fogyasztóktól 50 bani adót szednek kilovattonként és az összeget beküldeni a minisztériumba. A közgyűlés kéri a minisztériumot, hogy a vizsgálati adó kezeléséért öt százalékos levonhasson. Ezután a vezetőség megválasztására került sor. Három új tag került a vezetőségbe: Matescu István vezérigazgató elnök, Mellinger József az aradi villamosmű igazgatója és Roasta, a kolozsvári villamosművek igazgatója választmányi tagok. Délután a közgyűlés tagjai megtekintették az aradi villamosművet és különvonaton kiutaztak a Hegyaljára.

A mai valutapiac

Nagyarányu emelkedések a nyugati devizákon. Zuhán a német márka. Esik a francia frank

(Kolozsvár, május 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej tegnap zuhanása következtében a külföldi devizák árfolyama rohamosan emelkedett. A francia frank a tegnapi 13:10-es árfolyamról hirtelen ugrással 13:60-ra, az olasz lira 8:50-ről 10-re emelkedett. A kereskedők a lej ingadozása miatt tartózkodó álláspontra helyezkedtek. A bankközi forgalomban állandó kereslet van, különösen dollár és font sterling iránt, mivel ezek a nemzetközi pénziacpon is stabilok. A német márka egy napos stabilizálás után Zürichben a tegnapi zár-lathoz irányítva kilenc pontot veszített értékéből. Különben a márka zürichi esését teljesen fedik a mai

berlini tőzsdének árfolyamai. A külföldi devizák ugrás-szerűen emelkedtek. A dollár 58500-ról 67500-ra, a font sterling 276000-ről 312000-re emelkedett. A francia frank a mai zürichi zárlatnál újabb 17 pontot esett és az a vélemény alakult ki, hogy tovább fog esni.

Irányzat: Márkában olasz lírában esés, dimárban további emelkedés.

Május 31-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:
3300—3400 magyar koronát,
34000—34500 osztrák koronát,
7-41—7-42 francia frankot,
2-65—2-66 svájci frankot,
0-48—0-48 1/4 dollárt,
10-15—10-17 olasz lírát,
33200—33250 német márkát.

Valutapiac május 31-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1330, London 935, Newyork 203, Róma 1020, Zürich 361 1/2, Prága 606, Bécs 29-50, Budapest 4-20, Berlin 36.

Bukarest. Valuták: Márka 55—, léva 160, török lira 120, font sterling 960, francia frank 1350, svájci frank 36, líra 10, drachma 260, dinár 210, dollár 200, Napoleon 726, osztrák korona 29 1/2, magyar korona 400, cseh korona 600, lengyel márka 40.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 89—84, Newyork 554-50—554 3/8, London 2562—2562, Páris 3667—3650, Milano 2635—2627 1/2, Prága 1655 1/2—1653 1/2, Budapest 10 1/2—10 1/2, Belgrad 615—615, Bukarest —, Varsó 98—98, Bécs 78 1/4—78 1/4, Bécs lebélyezett 78-25.

Berlin. Nyitás: Róma 3200, London 312000, Newyork 67500, Páris 4460, Zürich 11200, Prága 2015.

SPORT

Haggibbor—Universitatea 2:1 (0:1).

Erős iramu mérkőzés, mindkét fél megfeszítve küzd a győzelemért. Az első félidőben az Universitatea csatársorának sikerült a Haggibbor védelmét megtörni és Bonciocat védehetlen gólt lő a Haggibbor kapujába. A második félidőben a Haggibbort állandóan veszélyes helyzeteket teremt, aminek meg is volt az eredménye. Reményi a csatársor szép összjátékából az Universitatea hálójába rugja a kiegyenlítő gólt. A gól fellelkesíti a Haggibbor és Reményinek egyéni akcióijából megszerzi a győztes gólt.

A Haggibbor Sugár, Pollák és Bornstein nélkül játszott. Kiváltak a Haggibborban Braun, Rosenberg és Reményi. Az utóbbi legjobb formáját játszotta ki. Az Universitatea legjobb embere Bonciocat volt. Guga nem volt a szokott jó formában. Bíró: Steinhübel.

KAC—Victoria 0:0 (0:0). Váltakozó támadásokkal telt el az egész mérkőzés. A KAC legjobb embere Schultz és Rakitovszki volt. A Victoriában Barabás játéka volt kifogástalan. A mérkőzést a sötétség folytán nem fejezhették be.

Mégsehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitanó

öltönyök,

felöltők,

fluruhák,

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Főter 10. szám.

Szövetek nagy választékban.

Sport kötött-szövött Aruház

aradi kötő és kötött-szövöttgyár lelakata

Kötött kabátok, svetterek,

kötött ruhák, harisnya és

keztü eredeti gyári árban

o o o kapható o o o

CLUJ, Wesselényi-utca 16. sz.

SZÍNHÁZ

Ma

A zsidó színgetett név ma a Magyarok előtt, Msoha nem volt olyan, az amerikai zfilmvállalata van, Szentföldön a Kavel gyártódjon a löje. Tüneményese a játéka, helyzetkölul tude és termzongorán. Ki ez a gyan fejlődött, v művészetébe?

Waldberg, a mikus mondotta

— 1921 jan

Podzamcze igazga álló zsidó trupp házban ültem, m pár. A férfi — b iszínészfajta ember

— Jankl K

— Valahon

És eszembe

években, amikor napon kaftános társam és szállása fiatalember földij szerezzen neki a helyezést. Főlkad

— Bellné

adja nekem az e hogy meg tudom gas összeget?

— Mindegy

Fő, hogy valahó beszegődjem a s

— Nem!

szem a lelkemre elhelyezkedhetsz bajom a lelkiism magadban ezt a tetlek, add el a pajeszt.

Hallottuk, helyét a fiatal t akkor amerikai

Most meg

nőstülve.

Helyes ba körbe nyított ha mosoly az ajka tanács megbízás szerződötetés dol Maly Picon ass betöltöni nálun Szerényen

— Tessék

táncolni, van n hiszem, használ ban szerettek.

Fölmentü már láttam, ho gom. Könnyen elragadón ének játékbán léptet jól látogatott h nitások kísértél

Nem akar sikerét, csak a szer egymásut Ezután kiprób ségét is. „Das cimszerepben a könnyebb fa zak legkiválóh

hódoltak Maly adás keretében

pett. Azt mon években nem

ebben a váro zsidóleány a z

Rosenfeld ver gylorszagba r és jeleneteket

Egy keleti ut Jasyban is sz

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Maly Picon

A zsidó színházi életben legtöbbet emlegetett név ma a Maly Piconé. Blaha Lujza a magyarok előtt, Mizzi Zwerenz a bécsiek között soha nem volt olyan népszerű, mint Maly Picon, az amerikai zsidó diva, aki ma Bécsben él, filmvállalata van, Palesztinába készül, hogy a Szentföldön a Karmel és Jordán igaz hátereivel gyártódjon a film, amelynek ő a főszerepével gyönyörűen táncol, elbájolóan groteszk löje. Tünetesen természetesen és virtuozosan játszik a játéka, helyzetkomikumja összehasonlíthatatlanul tude és természetes és virtuozosan játszik szongorán. Ki ez az asszony? Honnan jött, hogyan fejlődött, vagy ugrott bele a színjátszás művészetébe?

Waldberg, a Habimától megvált fiatal komikus mondotta Maly Piconról ezeket:

— 1921 januárjában a bécsi Taborstrassén Podzameze igazgató vezetésével egy fiatalokból álló zsidó trupp játszott. Egy napon a kávéházban ültem, mikor hozzám lépett egy fiatal pár. A férfi — beretvált arcú, szerény külsejű színészféle ember — bemutatkozott:

— Jankl Kalisch vün Newyork!

— Valahonnan ismerem önt — mondtam.

És eszembe villant, hogy a háború előtti években, amikor nyomorgó színész voltam, egy napon káftáros fiatalember jelent meg színész-társam és szállásadóm, Adolf Ball lakásán. A fiatalember földije volt Bellnek, akit arra kért, szerezzon neki a zsidó színésznél valami elhelyezést. Fölkacagtunk.

— Bellné asszonyság tizenöt krajcárért adja nekem az ebédet — szóltam. Ön azt hiszi, hogy meg tudom fizetni mindennap ezt a magas összeget?

— Mindegy. Éhezni is hajlandó volnék. Fő, hogy valahogy sugónak vagy kellékesnek beszegődjem a színészethez.

— Nem! — mondta Bell — én nem veszem a lelkemre. Eredj át Lembergbe. Ha ott elhelyezkedhetsz, akkor legalább nekem nincs bajom a lelkiismeretemmel. Te pedig intézd el magadban ezt a dolgot. Csak egyre figyelmeztetek, add el a káftánt és vedd füled mögé a pajeszt.

Hallottuk, hogy Lembergben megtalálta helyét a fiatal talmudista és egy színész, aki akkor amerikai turnéra ment, magával vitte.

Most megint itt állott előttem — meg-nőnlve.

Helyes barna asszonyka volt a felesége, körbe nyírott hajjal, értelmes szemekkel, állandó mosoly az ajka csücskében. Minthogy az üzemi tanács megbízásából velem is kellett tanácskozni szerződés dolgában, megkérdeztem Kelischné Maly Picon asszonyt, milyen szerepkört tudna betölteni nálunk.

Szerényen felelte:

— Tessék próbát tartani velem. Tudok táncolni, van néhány dalom, monológom, azt hiszem, használhatnak engem itt is. Amerikában szerettek.

Fölmertünk a színpadra és a próbákon már láttam, hogy kész művésznővel van dolgom. Könnyen mozgott, elmésen improvizált, elragadó éneket. „Jankele“ című énekes színpadon léptették föl először egy szombat este, jól látogatott ház előtt. Tomboló tetszésnyilvánítások kísérték minden jelenését.

Nem akarom mással jellemezni Maly Picon sikerét, csak azzal, hogy ezt a darabot száztíz-szer egymásután adtuk zsúfolt házak mellett. Ezután kipróbáltuk Maly Picon drámai képességét is. „Das Stiefkind der Welt“ című darab című szerepében ugyanolyan hatást ért el, mint a könnyebb fajsúlyú darabban. A bécsi színház legkiválóbb tagjai virággal, koszorúkkal ödölközték Maly Piconnak, aki egy irodalmi előadás keretében a Carltheater színpadán is fellépett. Azt mondták a bécsiek, hogy az utóbbi években nem aratott annyi tapsot művésznő ebben a városban, mint az egyszerű amerikai zsidóleány a zsargon nyelven elmondott Morris Rosenfeld versekkel. A művésznő Bécsből Lengyelországba ment turnéra férjével, aki dalokat és jeleneteket ír neki és egyuttal impresszáriója.

Egy keleti utja után, amikor Bukarestben és Jassyban is szerepelt, újra visszajött Bécsbe és

itt a „Dr. Herzl“ című film számára a Volks-theater művészeivel játszott. Ma is Bécsben él, ahol férje filmvállalatot létesített, tisztára zsidó tárgyú darabok gyártására. Maly Picon ez év őszén Palesztinába készül. (sz. i.)

Az új rokon. (Csathó Kálmán vigjátéka.)

Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) A vigjáték bemutatása a közönség egyhangú ásitásával kezdődött és türelmetlen elmeniakarás közepette végződött. Amit a kezdet és a vég között hallottunk, az teljeseen jelentéktelen volt és csak ott nem fulladt a legszürkébb unalomba, ahol Miklóssy Margit kacagató asz-szonysírásra huzta szét a száját. Csathó Kálmán a Gazdag rokon című abszolút gyöngyregényét dolgozta át vigjátékká — értéken azonban ez se emelt. Az új rokon egy szele-verdi csinos leány (Baróti Böske), akit apja halála után a vidéki nagynéni magához vesz, azzal az előzetes jószándékkal, hogy öregedő fiát (Lengyel Vilmos) össze fogja házasítani vele. Közben még egy csomó más házassági és szerelmi ügy bonyolódik össze, minden másképpen történik, ahogy a mama-nagynéni akarja: a kis rokon színésznőnek szokik — természetesen repülőgépen, a saját eladó lánya (Táray Böske) egy fiatal éhenkórászhoz (Cselle Lajos) megy férjhez, viszont az előre kiszemelt partit (Táray) a mama meghalt fiának özvegyét (Szabados Piroska) veszi el. De azért, vagy éppen azért, a végén mindannyian boldogok. — A színészek mind nagyon jól játszottak. (g.)

Jóváhagyták a temesvári színház újjá-építésének a tervét. Bukarestből jelentik: A leg-felsőbb műszaki tanács tegnap esti gyűlésén jóvá-hagyták a temesvári színház újjáépítésének a ter-vét. A tervezet szerint az építési költségek tizen-ötmillió lejt tesznek ki.

Heti műsor

Péntek: Az új rokon. (3-szor, rendes helyárrakkal. Bérletszám 139. A. Sorozatszám 416.)

Szombat d. u. 3 órákor: Három a kislány. (Ifju-sági előadás igen olcsó helyárrakkal. Előadó: Márton József. Sorozatszám 417.)

Szombat 8 órákor: Levendula. (Operettújdon-ság, először. Premier-helyárrakkal. Premierbérle-56. szám. Sorozatszám 418.)

Vasárnap d. e. 11 órákor: Karinty Frigyes és Zsolt Béla matinéja. Premier-helyárrakkal.

Vasárnap d. u. 3 órákor: Bucsukeringő. (Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 420.)

Vasárnap este 8 órákor: Levendula. (Operettújdon-ság 2-szor. Premier-helyárrakkal. Bérletszám-tenben. Sorozatszám 421.)

Kandia főző-csoko-ládé

felülmúlhatatlan minőségű. 1/8 kg.-os cso-magokban is kapható. Minden háztartásban nélkülözhetetlen.

Árverési hirdetés

Alóhírott ezennel közhírré teszem, hogy az „Allgemeine Holzverkehrs Actien Gesell-schaft“ bécsi és a „Faértékesítő Részvénytárs-ság“ budapesti cégek késedelmes vetők terhére nyilvános árverésen el fogok adni 2000 köb-méter I. minőségű, a helyszínen megtekinthető fenyőrönköket és pedig:

a) 600 köbmétert, amely Rodna-Vecse vasuti állomáson van felhalmozva, Rodna-Vecse vasuti állomáson f. évi június hó 7-ikén délelőtt 10 órákor,

b) 1400 köbméter Valea-Maren a „Nicitas“ patakon elfekvő rönköket ugyanaznap délután 2 órákor.

Kikiáltási ár 600 lei köbméterenként ab magyar határ, fuvar, vám és illetékmentesen szállítva.

Vadium: 200.000 lei készpénzben vagy azonnal felvehető bankbetét.

A részletes árverési feltételek az árverésig Dr. Halberg Gyula bistritai ügyvédi irodájában betekintheők.

Rodna-Vecse, 1923. évi május hó 29-én.

Reiter Miksa fatermelő cég.

Sz. 3/923. közgy.

Pályázati hirdetés

Az algyógyi orth. izraelita fiókhitközség az elhalálozás folytán üresedésbe jött kántor metszői állásra pályázatot hirdet.

Fizetés megállapodás szerint, természetbeni lakás és mellékjövedelem.

Pályázati kérvények sürgősen beadandók. Algyógy (Hunyadmegye), 1923 máj. 21-én.

Előjáróság:

Dr. Felter Rudolf elnök.

5661

Hirdetés

A tulghezi orth. izr. hitközség azonnali belépésre kiscsaládu

שוחט ובורק בעל תורה וקורא בתורה

Évi fizetés Lei 18.000—, őszi ünnepek-kor való előimádkozásért Lei 4.000— és a szo-kásos mellékjövedelem. Képesítés (3 orth. rab-bitól) kor- és családi állapotot feltüntető okmá-nyokkal felszerelt pályázatok azonnal felülírott előjárósághoz küldendők.

Költség csak megválasztott részére térítte-tik meg.

Tulgheş, 1923 május hó 17-én.

Struhl Aladár hitk. jegyző.

Hüsch Hermann hitk. elnök.

Konkurs

In unserer orth. izr. Gemeinde wird ein שוחט ובורק ירא ד' מרבין und vorzüglicher. Vor-beter ובעל קורא der von 3 anerkannten orth. Rabbiner — קבלות hat für ein Probejahr ge-sucht.

Gehalt laut Übereinkommen. Reisespesen werden nur dem Akzeptierten vergütet.

Petroşeni, 24. Mai 1923.

Offerten zu richten an:

Anton Müller Primrabin.

5659

קאנקורו

אונטערפערטיגטע איר' געמיינדע זוכט אים שריב מומחה ירא מרבין וועלכער בעזיטט קבלה פון 3 אנערקאנטע רבנים. מאנאט-נעדאלט פון 1500 לעי אויפוערטס נאך פערטיינבארונג ווארטונג אונד נעבען איינקאממען. דיא רעפליקטייערענדע זאללען זיך בז 30 טאגע שריפטליך מעלדען בייא דעם פארשטאנד. שטענען ווערדען נוד פיר דיא בערעפענע בענדאלט.

Sacel, (jud. Maramures) am 1 Junie 1923.

Fruchter Salomon נאמן

Stegman Strul Léb טאטע

Telefon 81. **Ládagyár** Fiókizlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyar

Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántó-ut) 1 szám

Telefon inter-urban: 2-13 ELSŐ Sürgőnycim: Juvaere Cluj

ERDÉLYRÉSZI

ÉKSZERÁRUGYÁR

Cluj-Kolozsvár, Cal. Regele Ferdinand (v. Wesselényi-u.) 19

Van szerencsénk t. vevőinket értésíteni, hogy gyár és iroda-helyiségeinket

Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-u.) 19 sz.

alatti saját telephelyre helyeztük át.

Kérjük nb. megbízásainkkal továbbra is felkeresni, melyeket most még fokozottabb pontossággal teljesítünk. Lloyd 607 1368

1923 június 1
 sldi devizák ugrás
 00-ról 67500-ra, a
 re emelkedett. A
 latnál újabb 17
 alakult ki, hogy
 sz lírában esés,
 ek Kolozsvárt:
 oronát,
 koronát,
 nkot,
 nkot,
 át,
 márkát.
 1-én:
 330, London 935,
 361/2, Prága
 Berlin 36.
 rka 55—, léva
 ling 960, francia
 lira 10, drachma
 Napoleon 726,
 korona 400, cseh
 Berlin 89—84,
 on 2562—2562,
 5—2627 1/2, Prága
 —10 1/2, Belgrád
 98—98, Bécs
 8-25.
 London 312000,
 Zürich 11200,
 T
 a 2:1 (0.1).
 fél megfeszítve
 félidőben az
 rült a Haggibbor
 cat védhetetlen
 A második fél-
 veszélyes hely-
 is volt az ered-
 zép összjátékából
 gja a kiegyenlítő
 bbor és Reményi-
 ík a győztes gölt.
 ík és Bornstein
 bborban Braun,
 utóbbi legjobb
 ersitatea legjobb
 ga nem volt a
 inhübel.
 :0). Váltakozó
 sz mérkőzés. A
 és Rakitovszki
 játéka volt ki-
 ség folytán nem

Aruház
 ár lakata
 vetterek,
 snya és
 ri árban
 o o o
 ca 16. sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lei. Jellegű hirdésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésenként a kiadóhivatásban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Szilágysági vidéki
városba elsőrangú férfi szabász kerestetik állandó alkalmazásra. Lakásról gondoskodom. Értekezhetni helyben, Széchenyitér 37. sz. alatt Rosenzweignél. 5665

Haushälterin erfahren in sämtlichen Hausarbeiten die selbständig kocht. Dienstmädchen vorhanden, wird bei gutem Gehalt aufgenommen. Vorzustellen: Farkas Lajos Cal. Reg. Ferdinand 85. 5664

Férfi és női divatru-
szakma minden ágában jártas, kirakatrendezéshez is értő, román, magyar, német nyelveket beszélő ötlen kereskedősegéd azonnali belépés mellett alkalmazást nyerhet. Ajánlatok Kohn és Farkas céghez Petroseni címzendők. 5663

Izr. vallásu, munka-
és rendszerető segéd, vas és fűszerszakmából román és magyar nyelvtudással üzletben azonnal felvétetik, Szombaton zárva. Káhn Áron Halmi. 5661

Egy idősebb és egy
fiatal románul, magyarul beszélő ügyes kiszolgáló segédet keresek a rufos és divatszakkában. Kényképes ajánlatot kér Spitz Béla Satmar. 5656

Eladó kerttel, istál-
lóval ellátott családi ház. Két nagy utcai szoba, konyha, fürdőszoba beköltözhető. Str. Decebal (Rudolf-ut) 16. 5174

Singer varrógép el-
adó, vevőt géphimzésre díjtalanul kitanítom. Biróné Bocskai-u. 5. sz.

Vanszerencsés nagy-
érdemű közönség szíves tudomására adni, hogy a Fürstenhof vendéglőt Franzensbadban május hó 15-én megnyitottam. Elsőrangú és szigorúan kóser konyhával. Tisztelettel Simon Raab, Josef Nagel vendéglős veje Wiemből. 5591

Márkné Klein Sári
נשית מרתה vendéglőt Oláhszentgyörgyön máj. 15-én megnyitotta. 5592

Buziás-fürdő בית
בשר Gasthaus bedeutend vergrößert u. verbessert in jeder Beziehung. Samuel Guttman בית שמואל 5617

Modern kóser étterem
Marosvásárhelyt, Piata Reg. Ferd. (Főter) 31., a Transylvania szállodával szemben. Naponta villásreggeli, ebéd és vacsora dr. Löwy statusquo ante izr. hitközségi rabbi felügyelete alatt. Tisztán kezelt kóser faborok és friss poharas sör. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri Schmitzer Lajos & Comp. 5650

Értesítem a t. fűrdőző közönséget, hogy ez időnyban Tusnádfürdőn a „Schweitz“ villák vendéglő-helyiségében orsh. בית
éttermemet június elején megnyitom. Tisztelettel Grünfeld Mór Targu-Mures (Marosvásárhely) str. Calarasilor 92. 5546

Flüssiger Fruchtzucker

(Zuckerablauf)

in Fässer oder sonstigen Gefässen für Lebzeltner, Liqueurfabrikanten, Konditore ferner für Erfrischungsgetränke-Erzeuger etc. vortrefflich geeignet und wesentlich billiger als Zucker zu haben bei der

ZAMFIRESCU

Bonbon- & Biscuitfabrik A. G. Timișoara Kunstmühlgebäude

Man verlange Muster und Offerte.

Ajánlja kiváló minőségű szövet, harisnya és mindennemű sport és gyapju kötszövött áruit

KUN MÁTYÁS FIA

1516

műköszörüs,
késes, látszerész,
műszerész

Cluj, Calea Victoriei 2
(v. Kossuth Lajos-u.)

férfidívatkülönlegességek

„RASOL IDEAL“

késznelküli borotváló por, amely az ország legrégebb gyártmánya.

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg.-os szép kivitelű csomagolásban. 1481

5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb mennyiségben lei 30.— kg.-kint. Hozzávaló csontkés darabonkint lei 17 és 25

Óvakodjunk az ártalmas összetevőkből összeállított utáztatóktól. Csak az „Ideal“ felírás a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

Reszling József fodrász

Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

Főelárusítóhelyek:

Glancmann Adolf illatszertár Sighetul Maramures Jungreis Miksa Bucuresti str. 13 Septembrie 54

Rosenzweig Jakob illatszertár Dej Max Sporn Cernauti Piata Dacia 3

valamint minden drogériában kapható.

Dr. Blumenfeldné és Deesy Gizella

gyermek és leánykaruha szalonja

Strada Regina Maria (v. Deák F.-u.) 42. sz. alatt

Kész modellek és mérték utáni rendelések jutányos áron. 5522

N. é. hölgyközönség figyelmébe ajánlom újonnan fényesen átalakított női

Kalapszalómat

Párisi modellek megérkeztek. Átalakításokat hozott kelméből is jutányosan vállalunk. Gyászkalapok 3 óra alatt készülnek.

Moskovits Rózsika

(Aubon Marche)
Cluj, Str. Memorandului (v. Unió-utca) 9. 1487
Masamod cikkek gyári 00 árban 00

Zsák, Ponyva

Vétel! 1424 Eladás!
Kölcsönintézet javítóműhely saját cégjelzésű berendezéssel. Timisoara, II Piata Traian 2. Sörgönyöm: Albala, Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

Salámít postán utánvét mellett pontosan szállít Winkler Mór salámigyára

Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz. Tel. 12-90. Árjegyzék és kívánatra ingyen

„Barzel“ Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13

Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

CLUB TRANSATLANTIQUE

Első és legnagyobb francia hajóstársaság

Luxusgözösök

Newyork, Cuba, Mexico-ba stb.

Bukarest, Pàris, Havre utvonalon át.

Vezetőképviselet Nagyrománia részére:

ADOLF SALOMON FIA
Bukarest, strada Paris No. 14

Legnagyobb kényelem, gyors utazás, kitűnő ellátás, elsőrangú kiszolgálás, külön kajuttok. Lloyd 1637 1541